

УДК 378.016:316.77(100)

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5\(35\)-495-508](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5(35)-495-508)

Кузьменко Олена Юріївна кандидат філологічних наук, доцент, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, <https://orcid.org/0000-0002-4977-5638>

Сніговська Оксана Володимирівна кандидат педагогічних наук, доцент, в. о. зав. кафедри суспільних комунікацій та регіональних студій, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, м. Одеса, <https://orcid.org/0000-0003-3516-9706>

Мокрієнко Еліна Миколаївна старший викладач, кафедра філософії, біоетики та іноземних мов, Одеський національний медичний університет (ОНМедУ), м. Одеса, <https://orcid.org/0009-0001-1497-9606>

ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ У ФОРМУВАННІ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Анотація. Сучасні глобальні зміни висувають нові вимоги до підготовки фахівців, передусім до формування комплексу компетентностей, необхідних для професійної діяльності. Мета статті – дослідити особливості розвитку лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх фахівців в умовах глобалізації. У дослідженні взяли участь 225 респондентів, які представляли Житомирський державний університет імені Івана Франка, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, Одеський національний медичний університет, Київський національний лінгвістичний університет і Київський національний університет імені Тараса Шевченка. У процесі дослідження було використано такі методи: тестування за моделлю міжкультурної комунікативної компетентності Байрама (Byram's Model of Intercultural Communicative Competence), кейс-завдання, факторний аналіз та кореляційний аналіз (коефіцієнт Пірсона). У дослідженні проаналізовано структуру лінгвосоціокультурної компетентності, основними компонентами якої визначено лінгвістичну, соціолінгвістичну, культурологічну, комунікативну та інтеркультурну компетентності. Результати факторного аналізу засвідчили, що в майбутніх фахівців переважає середній рівень сформованості лінгвосоціокультурної компетентності (68,5%), тоді як високий рівень продемонстрували 17%

респондентів, а низький – 14,5%. Тест Бартлетта був статистично значущим ($\chi^2 = 954,31$; $p < 0,001$), що підтверджує кореляційність даних. Отриманий рівень поясненої дисперсії в 72,4% свідчить про стабільність і валідність результатів за п'ятьма виявленими факторами. Середнє значення першого фактора – лінгвістичної компетентності – склало 3,41 бала ($SD = 0,60$), що відповідає середньому рівню розвитку лінгвосоціокультурної компетентності. Аналогічно, середній рівень був зафіксований для таких компонентів, як соціолінгвістична (3,34 бала, $SD = 0,66$), культурологічна (3,19 бала, $SD = 0,73$) та інтеркультурна (3,22 бала, $SD = 0,70$) компетентності. Найвищий результат продемонстровано щодо комунікативної компетентності – 3,61 бала ($SD = 0,59$), що свідчить про високий рівень її розвитку. Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості використання запропонованої методологічної моделі для дослідження впливу глобальних викликів на розвиток лінгвосоціокультурної компетентності. Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому аналізі інструментів і методів розвитку лінгвосоціокультурної компетентності в умовах диджиталізації освіти, гібридного навчання та посилюваної міжкультурної взаємодії.

Ключові слова: лінгвосоціокультурна компетентність, глоттодидактика, методика викладання, професійна діяльність, професійна комунікація.

Kuzmenko Olena Yuriivna PhD in Philology, Associate Professor, Department of Intercultural Communication and Foreign Language Education, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, <https://orcid.org/0000-0002-4977-5638>

Snigovska Oksana Volodymyrivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Acting Head of the Department of Public Communications and Regional Studies, Odesa I. I. Mechnikov National University, Odesa, <https://orcid.org/0000-0003-3516-9706>

Mokriienko Elina Mykolaivna Senior Lecturer, Department of Philosophy, Bioethics and Foreign Languages, Odessa National Medical University, Odesa, <https://orcid.org/0009-0001-1497-9606>

GLOBAL CHALLENGES IN THE FORMATION OF LINGUISTIC AND SOCIOCULTURAL COMPETENCE OF A MODERN SPECIALIST

Abstract. Modern global changes put forward new requirements for the training of specialists, first of all, for the formation of a set of competencies

necessary for professional activity. The purpose of the article is to investigate the peculiarities of the development of linguistic and sociocultural competence of future specialists in the context of globalization. The study involved 225 respondents representing Ivan Franko Zhytomyr State University, I. I. Mechnikov Odesa National University, Odesa National Medical University, Kyiv National Linguistic University, and Taras Shevchenko National University of Kyiv. The following methods were used in the study: testing according to the Byram's Model of Intercultural Communicative Competence, case studies, factor analysis, and correlation analysis (Pearson's coefficient). The study analyzes the structure of linguistic and sociocultural competence, the main components of which are linguistic, sociolinguistic, cultural, communicative and intercultural competence. The results of the factor analysis showed that future specialists have an average level of linguistic and sociocultural competence (68,5%), while 17% of respondents demonstrated a high level and 14.5% a low level. Bartlett's test was statistically significant ($\chi^2 = 954,31$; $p < 0,001$), which confirms the correlation of the data. The obtained level of explained variance of 72,4% indicates the stability and validity of the results for the five identified factors. The mean value of the first factor, linguistic competence, was 3,41 points (SD = 0,60), which corresponds to the average level of linguistic and sociocultural competence. Similarly, the average level was recorded for such components as sociolinguistic (3,34 points, SD = 0,66), cultural (3,19 points, SD = 0,73) and intercultural (3,22 points, SD = 0,70) competencies. The highest result was demonstrated for communicative competence – 3,61 points (SD = 0,59), which indicates a high level of its development. The practical significance of the obtained results lies in the possibility of using the proposed methodological model to study the impact of global challenges on the development of linguistic and sociocultural competence. Prospects for further research are an in-depth analysis of tools and methods for the development of linguistic and sociocultural competence in the context of digitalization of education, hybrid learning and increasing intercultural interaction.

Keywords: linguo-sociocultural competence, glottodidactics, teaching methodology, professional activity, professional communication.

Постановка проблеми. Упродовж останніх двох десятиліть ХХІ століття спостерігаються інтенсивні процеси глобалізації, що супроводжуються зростанням ролі України на світовому ринку праці та посиленням позицій українських університетів у міжнародному освітньому просторі. Ці тенденції зумовили зростання зацікавлення дослідників глотодидактики проблемами спеціалізованої мовної освіти, сприяючи формуванню нових напрямів наукового пошуку.

Сучасна модель мовної підготовки передбачає формування цілісної комунікативної компетентності, яку складають кілька взаємопов'язаних компонентів: лінгвістична, соціолінгвістична, лінгвосоціокультурна та культурна компетентності [1]. Кожна з них ґрунтується на відповідному обсязі знань, а рівень їхньої сформованості визначає якість і глибину професійної мовної компетентності спеціаліста в конкретній сфері. Пріоритетом у цьому контексті є розвиток комунікативних умінь та зосередження на мовних викликах, що постають у професійному дискурсі, зокрема на опануванні спеціалізованої термінології та лексики [2]. Отже, удосконалення комунікативної компетентності передбачає цілеспрямоване розширення знань фахівців не лише в лінгвістичному, а й у соціокультурному та міжособистісному вимірах.

Ефективною стратегією досягнення цієї мети є впровадження сучасних освітніх практик, спрямованих на розвиток командної та міжособистісної комунікації. До таких практик належать тренінги асертивності, методики управління конфліктами, техніки ведення переговорів, а також курси з соціокультурної комунікації. Незалежно від обраних методів, необхідною умовою успішного розвитку комунікативної компетентності є наявність відкритого ставлення та внутрішньої готовності фахівця до продуктивної комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття лінгвосоціокультурної компетентності привертає увагу багатьох дослідників. Зокрема, підкреслюється багатокомпонентність цієї компетентності, що об'єднує соціолінгвістичну, соціокультурну та соціальну компетентності [3]. Науковиці О. Поп та О. Ромашук розглядають структуру лінгвосоціокультурної компетентності, підкреслюючи значення активних методів навчання для її ефективного формування [4]. Водночас Н. Божко акцентує на важливості розвитку цієї компетентності в майбутніх учителів іноземної мови як складової їхньої професійної підготовки, що зумовлено потребою в педагогах, здатних виступати культурними посередниками в міжкультурному середовищі. [5]. Формування англomовної лінгвосоціокультурної компетентності засобами гейміфікації навчання вивчають Н. Бондар, А. Ісаков [7]. Теоретичні основи соціокультурної компетентності як одного з компонентів лінгвосоціокультурної компетентності в контексті білінгвальної освіти досліджують В. Гонсалес зі співавторами (V. González et al.) та Е. Фейнауер (E. Feinauer) із колегами [8; 9].

Мета статті – дослідити особливості формування лінгвосоціокультурної компетентності майбутнього фахівця в умовах глобалізаційних процесів.

Завдання дослідження:

- 1) проаналізувати структуру лінгвосоціокультурної компетентності майбутнього фахівця;
- 2) визначити рівень розвитку лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх фахівців;
- 3) виявити зв'язок між компонентами лінгвосоціокультурної компетентності та глобалізаційними викликами.

Виклад основного матеріалу. Лінгвосоціокультурологія є перспективним напрямом для сучасних фахівців з огляду на розмаїття методів і навчальних матеріалів [10, с. 23–24]. Водночас на сьогодні відсутні чіткі відповіді щодо того, яким чином лінгвосоціокультурні знання мають бути інтегровані в дидактичні матеріали. Сучасні дослідження з лінгвосоціокультурної проблематики, які охоплюють не лише питання мовленнєвого різноманіття в різних його проявах, а й цілі та способи використання мови, розкривають складну взаємодію мовних, соціальних і культурних чинників у структурі лінгвосоціокультурної компетентності [11, с. 26].

Відповідно, формування лінгвосоціокультурної компетентності ґрунтується на таких складових:

- 1) соціальні чинники мовленнєвої поведінки, які залежать від культури, мови, ступеня спорідненості, характеру відносин між учасниками спілкування. Йдеться про вибір мовленнєвих форм привітання (при вході чи виході), способів звертання (стриманих, офіційних, неформальних тощо);
- 2) норми ввічливості, що суттєво відрізняються в різних культурах і часто спричиняють міжкультурні непорозуміння. Особлива увага приділяється проявам позитивної ввічливості, зокрема інтересу до добробуту співрозмовника, ширості, участі;
- 3) фольклорні одиниці мовлення, які відображають колективну мудрість і є частиною масової культури. До них належать прислів'я – лаконічні, часто метафоричні вислови, що містять загальнолюдські істини, сформовані на основі життєвого досвіду певної спільноти;
- 4) використання стилістично маркованих мовних форм відповідно до ситуації спілкування, тобто добір мовлення відповідно до ступеня формальності ситуації – від офіційного до нейтрального, невимушеного чи навіть розмовного стилю.

Структура лінгвосоціокультурної компетентності охоплює низку взаємопов'язаних компетентностей [3]:

- лінгвістичну компетентність, що передбачає знання фонетичних, граматичних, лексичних і синтаксичних норм мови, а також особливостей жанрової та стильової диференціації мовлення;

- соціолінгвістичну компетентність, яка виявляється в здатності добирати мовні засоби відповідно до вікових, професійних, етнічних та соціальних характеристик комунікантів, а також до умов і типів спілкування;

- культурологічну компетентність, що ґрунтується на знаннях про національно-культурні особливості співрозмовників, традиції, звичаї та соціальні норми іншої культури, а також на вмінні ефективно взаємодіяти в умовах міжкультурної комунікації [12, с. 162];

- комунікативну компетентність, яка передбачає вміння застосовувати мовні знання та навички в побутовому й професійному спілкуванні, дотримуючись норм літературної мови та галузевої термінології відповідно до змісту комунікативної ситуації;

- інтеркультурну компетентність, що полягає в здатності налагоджувати взаєморозуміння з представниками інших культур і забезпечувати ефективну комунікацію в умовах культурного розмаїття та глобальних трансформацій.

Для досягнення окресленої вище мети розвідки, дослідження здійснювалося на базі Житомирського державного університету імені Івана Франка, Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, Одеського національного медичного університету, Київського національного лінгвістичного університету та Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Вибіркова сукупність охоплювала 225 майбутніх фахівців спеціальностей 014 Середня освіта / Англійська та німецька мови й зарубіжна література в закладах освіти, 014 Середня освіта / Англійська та французька мови й зарубіжна література в закладах освіти, 035 Філологія / Англійська і німецька мови та літератури (переклад включно), 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії.

У межах дослідження було проведено тестування за моделлю міжкультурної комунікативної компетентності Байрама (Byram's Model of Intercultural Communicative Competence), а також виконання кейс-завдань із метою діагностики рівня сформованості лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх фахівців. У таблиці 1 наведено результати факторного аналізу, за підсумками якого було виокремлено основні компоненти лінгвосоціокультурної компетентності: лінгвістичну, соціолінгвістичну, культурологічну, комунікативну та інтеркультурну компетентності.

Таблиця 1

**Результати факторного аналізу рівня розвитку
лінгвосоціокультурної компетентності**

Фактор	Середній бал	Стандартне відхилення	Рівень розвитку
Лінгвістична	3,41	0,60	Середній
Соціолінгвістична	3,34	0,66	Середній
Культурологічна	3,19	0,73	Середній
Комунікативна	3,61	0,59	Високий
Інтеркультурна	3,22	0,70	Середній

Джерело: розроблено авторами

У межах факторного аналізу було визначено Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy, який склав 0,812, що свідчить про високий рівень адекватності вибірки для проведення факторного аналізу. Тест сферичності Бартлетта виявився статистично значущим ($\chi^2 = 954,31$; $p < 0,001$), що підтверджує наявність кореляційних зв'язків між змінними. Сукупний внесок п'яти факторів становив 72,4%, що свідчить про стабільність і валідність результатів.

Середнє значення за першим фактором – лінгвістичною компетентністю – склало 3,41 бала ($SD = 0,60$), що відповідає середньому рівню її розвитку. Аналогічний рівень був зафіксований для соціолінгвістичної (3,34; $SD = 0,66$), культурологічної (3,19; $SD = 0,73$) та інтеркультурної (3,22; $SD = 0,70$) компетентностей. Найвищий показник був отриманий за комунікативною компетентністю – 3,61 бала ($SD = 0,59$), що свідчить про високий рівень її сформованості.

Загалом було встановлено, що більшість респондентів (68,5%) демонструють середній рівень розвитку лінгвосоціокультурної компетентності. Високий рівень компетентності зафіксовано в 17% учасників, а низький – у 14,5%. Такі результати підкреслюють доцільність розроблення цілеспрямованих програм для формування й удосконалення знань, умінь і навичок, пов'язаних із лінгвістичною, соціолінгвістичною, культурологічною, комунікативною та інтеркультурною складовими лінгвосоціокультурної компетентності.

Глобальні виклики у сфері лінгвістичної діяльності зумовлюються активізацією міжкультурної взаємодії, інтеграцією інформаційно-комунікаційних технологій у процеси спілкування, трансформацією мовного простору, зростанням потреби в адаптивності та мобільності фахівців, а також ускладненням культурних кодів. У таблиці 2 наведено результати

кореляційного аналізу (за коефіцієнтом Пірсона), що демонструють зв'язок між компонентами лінгвосоціокультурної компетентності та окресленими глобальними викликами.

Таблиця 2

Результати кореляційного аналізу (коефіцієнт Пірсона)

Глобальний виклик	Компонент компетентності	Коефіцієнт Пірсона (r)	Значущість (p)
Міжкультурна взаємодія	Інтеркультурна	0,72	<0,01
Залучення ІКТ у комунікацію	Комунікативна	0,66	<0,01
Трансформація мовного середовища	Лінгвістична	0,59	<0,01
Необхідність в адаптивності та мобільності	Соціолінгвістична	0,51	<0,05
Ускладнення культурних кодів	Культурологічна	0,48	<0,05

Джерело: розроблено авторами

Результати кореляційного аналізу засвідчили, що серед фахівців-лінгвістів найтісніший зв'язок із глобалізаційними викликами має інтеркультурна компетентність ($r = 0,72$; $p < 0,01$), що підкреслює її важливу роль в умовах активізації міжкультурної комунікації. Високий рівень кореляції також виявлено між інтеграцією цифрових технологій і комунікативною компетентністю ($r = 0,66$; $p < 0,01$), що вказує на необхідність формування гнучких мовленнєвих стратегій у цифровому середовищі.

Лінгвістична компетентність продемонструвала помірний позитивний зв'язок із трансформаціями мовного простору ($r = 0,59$; $p < 0,01$), що свідчить про потребу постійного оновлення мовної компетентності відповідно до змін глобального комунікативного контексту. Соціолінгвістична ($r = 0,52$; $p < 0,05$) та культурологічна ($r = 0,48$; $p < 0,05$) компетентності показали слабші, проте статистично значущі зв'язки з відповідними викликами, що також підтверджує їхню важливість у професійній діяльності сучасного фахівця.

Водночас формування лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх фахівців супроводжується низкою труднощів. Однією з головних проблем є фрагментарне уявлення про культуру мовної спільноти, коли знання обмежуються виключно мовною системою без глибокого розуміння культурного контексту, норм, традицій та комунікативних

особливостей. Не можна не погодитися з думкою дослідників, які стверджують, що опанування лінгвосоціокультурної компетентності «неможливе без вивчення та засвоєння культури країни, мова якої вивчається» [12, с. 163]. Ситуацію ускладнює відсутність системної міжкультурної взаємодії в професійному середовищі, що знижує ефективність розвитку інтеркультурної чутливості.

Додаткові труднощі зумовлює орієнтація освітніх та професійних програм переважно на граматико-лексичний аспект, без достатньої інтеграції соціокультурного змісту. Стереотипне мислення та наявність культурних упереджень можуть заважати формуванню відкритості до іншомовного й багатокультурного середовища, створюючи перешкоди в професійній комунікації. Засвоєння соціолінгвістичних варіантів мови часто ускладнене відсутністю розуміння стилістичних особливостей мовлення, необхідних для успішної взаємодії в різних соціальних контекстах.

Ще однією проблемою є недостатній рівень комунікативної гнучкості, що виявляється в труднощах адаптації мовленнєвої поведінки до конкретної ситуації, комунікативного партнера або культурного простору, особливо під час спонтанної взаємодії. Відсутність належної інтеграції цифрових інструментів та інноваційних підходів у професійній підготовці та діяльності також не відповідає сучасним умовам глобалізованого цифрового простору. Крім того, пасивність у міжкультурному спілкуванні та низький рівень ініціативності у встановленні контактів із представниками інших культур значно знижують ефективність формування лінгвосоціокультурної компетентності як важливого компонента професійної готовності фахівця до успішної діяльності в умовах глобалізації.

Для ефективного подолання викликів, що виникають у процесі формування лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх фахівців, доцільним є використання комплексу методів і підходів, які поєднують опанування мовних, культурологічних і соціальних знань із розвитком умінь застосовувати їх у професійній діяльності. Одним із важливих напрямів є компетентнісний підхід, орієнтований не лише на засвоєння знань, а передусім на формування здатності до їхнього практичного використання в умовах реальної міжкультурної комунікації. Цей підхід сприяє розвитку аналітичного мислення, навичок прийняття рішень, міжособистісної взаємодії, а також гнучкого володіння мовними ресурсами відповідно до соціального й культурного контексту.

Комунікативно-діяльнісний підхід зосереджується на створенні умов, що моделюють ситуації автентичного спілкування, у яких майбутні фахівці можуть використовувати мову з конкретною метою. Застосування таких форм роботи, як рольові ігри, дебати, парні та групові завдання, активізує

мовленнєву діяльність, формує навички соціальної взаємодії й комунікативної адаптації [7, с. 148], а також сприяє подоланню труднощів, пов'язаних із недостатньою мовленнєвою гнучкістю.

Культурологічний підхід передбачає глибоке ознайомлення з культурними реаліями країни, мова якої вивчається, зокрема зі специфікою побуту, традиціями, морально-етичними нормами, моделями поведінки та ритуалами [5, с. 18]. Такий підхід дозволяє усвідомити культурну зумовленість мовленнєвої поведінки та подолати фрагментарне уявлення про інші культури, що є суттєвою перешкодою для формування лінгвосоціокультурної компетентності.

Інтеркультурний підхід акцентує на розвитку міжкультурної чутливості, толерантності, здатності до конструктивного діалогу без нав'язування власної культурної системи. У професійній підготовці майбутніх фахівців він реалізується через аналіз ситуацій міжетнічного непорозуміння, вивчення культурних викликів, спільні міжкультурні проекти, а також дослідження механізмів адаптації в іншокультурному середовищі.

Інтегративно-цифровий підхід орієнтований на впровадження цифрових технологій у процес формування лінгвосоціокультурної компетентності фахівців. Його реалізація передбачає використання онлайн-платформ (Zoom, Google Meet, Padlet), мультимедійних ресурсів (фільмів, відеоблогів, інтерв'ю з носіями мови), інтерактивних вправ, цифрових симуляторів міжкультурних ситуацій, чат-ботів для мовного тренування. Це забезпечує розвиток мовної мобільності, цифрової грамотності та здатності функціонувати в глобалізованому цифровому просторі.

Серед ефективних методів важливе місце посідає метод проєктів, який дозволяє майбутнім фахівцям створювати культурно орієнтовані продукти (презентації, дослідницькі мініпроєкти, інтерактивні матеріали) в професійних командах, зокрема в міжнародному середовищі. Така діяльність стимулює пізнавальну активність, критичне осмислення культурних відмінностей та розвиток соціальної відповідальності.

До результативних методів формування лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх фахівців належить кейс-метод, який передбачає аналіз конкретних ситуацій міжкультурної комунікації – як успішних, так і конфліктних, – що мають реальний або змодельований характер. Застосування цього методу сприяє розвитку здатності приймати рішення в умовах культурної невизначеності, співвідносити мовленнєві дії з соціокультурним контекстом і виробляти ефективні стратегії взаємодії.

Рольові та ділові ігри моделюють професійні або соціально значущі ситуації (співбесіда, міжнародна конференція, телефонна розмова, участь у

культурному заході), у яких учасники мають чітко визначені ролі та комунікативні завдання. Застосування таких методів дозволяє навчатися реагувати на невербальні сигнали, смислове навантаження яких іноді перевищує інформативність вербальних засобів [3, с. 44], адаптувати мовлення відповідно до статусу співрозмовника, культурного коду та конкретної комунікативної ситуації [4, с. 479].

Вебквести поєднують можливості інтернет-досліджень із виконанням інтерактивних завдань, спрямованих на вивчення культури, мови й соціальних норм іншого суспільства. У процесі роботи з автентичними джерелами фахівці формують навички критичного відбору інформації, аналізу й порівняння культурних явищ, що є важливою умовою розвитку міжкультурної компетентності.

Рефлексивні методи, зокрема щоденники спостережень, есе, самооцінювання, мінідослідження, сприяють усвідомленню процесів міжкультурної взаємодії, розвитку здатності осмислювати власні комунікативні реакції, а також виявляти переваги та недоліки своєї соціокультурної поведінки.

Окрему роль відіграє метод контрастивного аналізу, що ґрунтується на зіставленні мовних і культурних явищ рідної та іноземної мов, що дозволяє глибше зрозуміти специфіку іншої культури, уникати міжмовної інтерференції та типових комунікативних помилок.

Узагальнення наведених методів і підходів дає підстави стверджувати, що лише комплексна, інтегрована модель професійної підготовки, яка враховує міжкультурну, мовленнєву, соціолінгвістичну й цифрову складові, здатна забезпечити ефективне формування лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх фахівців у контексті сучасного глобалізованого світу.

Висновки. У межах дослідження було здійснено аналіз структури лінгвосоціокультурної компетентності, до основних компонентів якої належать лінгвістична, соціолінгвістична, культурологічна, комунікативна та інтеркультурна компетентності. За результатами факторного аналізу встановлено, що серед майбутніх фахівців переважає середній рівень розвитку лінгвосоціокультурної компетентності – 68,5%, водночас високий рівень спостерігається у 17%, а низький – у 14,5% опитаних.

Статистична значущість тесту Бартлетта ($\chi^2 = 954,31$; $p < 0,001$) засвідчує наявність кореляційних зв'язків між показниками, а значення дисперсії, поясненої п'ятьма факторами (72,4%), підтверджує надійність і валідність отриманих результатів. Середнє значення першого фактора – лінгвістичної компетентності – становило 3,41 бала ($SD = 0,60$), що відповідає середньому рівню сформованості. Аналогічний рівень було

зафіксовано для соціолінгвістичної (3,34; SD = 0,66), культурологічної (3,19; SD = 0,73) та інтеркультурної (3,22; SD = 0,70) компетентностей. Найвищі показники виявлено за комунікативною компетентністю – 3,61 бала (SD = 0,59), що відповідає високому рівню розвитку.

Виявлено статистично значущий зв'язок між компонентами лінгвосоціокультурної компетентності та викликами глобалізації, що засвідчує її чутливість до змін соціокультурного середовища. Практичне значення дослідження полягає в можливості використання запропонованої методологічної моделі для подальшого вивчення впливу глобальних трансформацій на рівень розвитку лінгвосоціокультурної компетентності. Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому аналізі інструментів і методів розвитку лінгвосоціокультурної компетентності в умовах диджиталізації освіти, гібридного навчання та посилюваної міжкультурної взаємодії.

Література:

1. Savignon S. J. Communicative competence. *The TESOL encyclopedia of English language teaching*. 2018. P. 1–7. DOI: <https://doi.org/10.1002/9781118784235.eelt0047>
2. Белова А. Д. Комунікативні стратегії і тактики: проблеми систематики. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2004. Вип. 10. С. 11–16.
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник / за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ, 2013. 590 с. URL: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/267/Bihych.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 20.04.2025).
4. Поп О., Ромащук О. Деякі аспекти формування лінгвосоціокультурної компетентності під час вивчення іноземної мови з використанням активних методів навчання. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2024. № 1(25). DOI: <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2024.25.471-481>
5. Божко Н. В. Теоретичні засади розвитку лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2019. Вип. 71. С. 16–21. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2019.71.04>
6. Осадча Н. В. Критерії відбору країнознавчих текстів для формування у старшокласників лінгвосоціокультурної компетентності в англомовному читанні. *Іноземні мови*. 2015. Вип. 3. С. 10–14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2015_3_3 (дата звернення: 20.04.2025).
7. Бондар Н. Ю., Ісаков А. П. Формування англомовної лінгвосоціокультурної компетентності засобами гейміфікації навчання. *Наука і техніка сьогодні*. 2023. № 3(17). С. 285–293 DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-3\(17\)-285-293](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-3(17)-285-293)
8. González V., Soto-Peña M., Barton R., Palmieri A. Theoretical foundations: Conceptualizing sociocultural competence for transformation in dual language and bilingual education (DLBE). *The handbook of dual language bilingual education*. New York, 2023. P. 33–50. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003269076>
9. Feinauer E., Freire J., Willardson K., Earl M. Sociocultural competence in dual language bilingual education: A literature review of student outcomes. *The handbook of dual language bilingual education*. New York, 2023. P. 194–212. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003269076>

10. Сулік О. А. Методика формування соціокультурної компетентності в умовах багатомовного навчання в загальноосвітній школі: дис. докт. філософії: 014 «Середня освіта (Іноземні мови)». Кривий Ріг, 2023. 307 с. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/7442/1/Дисертація%20СулікОА.pdf> (дата звернення: 20.04.2025).

11. Кодлюк Л. І. Лінгвосоціокультурна компетентність в усному спілкуванні німецькою мовою старшокласників як методичний феномен: теоретичний аспект. *Педагогічні науки*. 2025. Вип. 109. С. 26–37. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2025-109-4>

12. Радванський А. І., Радванська Т. І. Формування лінгвосоціокультурної компетенції як важливої складової частини міжкультурної комунікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2017. Вип. 30. № 2. С. 161–163. URL: http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v30/part_2/47.pdf (дата звернення: 20.04.2025).

References:

1. Savignon, S. J. (2018). Communicative competence. *The TESOL encyclopedia of English language teaching*, 1–7. <https://doi.org/10.1002/9781118784235.eelt0047>

2. Bielova, A. D. (2004). Komunikatyvni stratehii i taktyky: problemy systematyky [Communicative strategies and tactics: problems of systematics]. *Movni i kontseptualni kartyny svitu – Linguistic and conceptual pictures of the world*, 10, 11–16 [in Ukrainian].

3. Nikolaieva, S. Yu. (Ed.) (2013). *Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur: teoriia i praktyka: pidruchnyk [Methods of teaching foreign languages and cultures: theory and practice: textbook]*. Kyiv. Retrieved from <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/78787878/267/Bihych.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].

4. Pop, O., & Romashchuk, O. (2024). Deiaki aspekty formuvannia lnhvosotsiokulturnoi kompetentnosti pid chas vyvchennia inozemnoi movy z vykorystanniam aktyvnykh metodiv navchannia [Some aspects of the formation of linguistic and sociocultural competence during the study of a foreign language using active learning methods]. *Suchasni doslidzhennia z inozemnoi filolohii – Modern studies in foreign philology*, 1(25). <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2024.25.471-481> [in Ukrainian].

5. Bozhko, N. V. (2019). Teoretychni zasady rozvytku lnhvosotsiokulturnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv inozemnoi movy [Theoretical principles of the development of linguistic, sociocultural competence of future foreign language teachers]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Dragomanova. – Scientific journal of the NPU named after M. P. Dragomanov*, 71, 16–21. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2019.71.04> [in Ukrainian].

6. Osadcha, N. V. (2015). Kryterii vidboru krainoznavchyykh tekstiv dlia formuvannia u starshoklasnykiv lnhvosotsiokulturnoi kompetentnosti v anhlomovnomu chytanni [Criteria for selecting country studies texts for the formation of linguistic and sociocultural competence in English reading among high school students.]. *Inozemni movy – Foreign languages*, 3, 10–14. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2015_3_3 [in Ukrainian].

7. Bondar, N. Yu., & Isakov, A. P. (2023). Formuvannia anhlomovnoi lnhvosotsiokulturnoi kompetentnosti zasobamy heimifikatsii navchannia [Formation of English-language linguistic and sociocultural competence by means of gamification of learning]. *Nauka i tekhnika sohodni – Science and Technology Today.*, 3(17), 285–293. [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-3\(17\)-285-293](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-3(17)-285-293) [in Ukrainian].

8. González, V., Soto-Peña, M., Barton, R., & Palmieri, A. (2023). Theoretical foundations: Conceptualizing sociocultural competence for transformation in dual language and bilingual education (DLBE). *The handbook of dual language bilingual education*, 33–50. <https://doi.org/10.4324/9781003269076>

9. Feinauer, E., Freire, J., Willardson, K., & Earl, M. (2023). Sociocultural competence in dual language bilingual education: A literature review of student outcomes. *The handbook of dual language bilingual education*, 194–212. <https://doi.org/10.4324/9781003269076>

10. Sulik, O. A. (2023). Metodyka formuvannia sotsiokultur-noi kompetentnosti v umovakh bahatomovnoho navchannia v zahalnoosvitnii shkoli [Methodology for the formation of sociocultural competence in multilingual education in a general education school]. *Candidate's thesis*. Kryvyi Rih. Retrieved from <https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/7442/1/Дисертація%20СулікОА.pdf> [in Ukrainian].

11. Kodliuk, L. I. (2025). Lihvosotsiokulturna kompetentnist v usnomu spilkuванні nimetskoiu movoiu starshoklasnykiv yak metodychnyi fenomen: teoretychnyi aspekt [Linguistic and sociocultural competence in oral communication in German among high school students as a methodological phenomenon: a theoretical aspect]. *Pedahohichni nauky – Pedagogical Sciences*, 109, 26–37. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2025-109-4> [in Ukrainian].

12. Radvanskyi, A. I., & Radvanska T. I. (2017). Formuvannia linhvossotsiokulturnoi kompetentsii yak vazhlyvoi skladovoi chastyny mizhkulturnoi komunikatsii [Formation of linguistic and sociocultural competence as an important component of intercultural communication]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriiia «Filolohiia» – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series "Philology"*, 30(2), 161–163. Retrieved from http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v30/part_2/47.pdf [in Ukrainian].